

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Pławnowice

Kod krajobrazu: 24-341.16-004

Położenie administracyjne: Gmina Rudziniec, Powiat gliwicki; Gmina Pyskowice, Powiat gliwicki; Gmina Toszek, Powiat gliwicki

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Pałac w Pławniowicach z przylegającym parkiem (fot. Krzysztof Badora)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Pławnowice
ID	575
Kod krajobrazu	24-341.16-004
Typ, podtyp krajobrazu	6c - Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola
Typ rzeźby terenu*	C - Krajobrazy pagórkowate
Kod mezoregionu*	341.16
Nazwa mezoregionu*	Obniżenie Bojszowa
Typ krajobrazu naturalnego*	Nizin
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Peryglacjalne: równinne i faliste
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.1.a; C.3.1.r
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Zabrzańsko-Tarnogórski; Gliwicko-Knurowski
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	16
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga
Kod regionu historyczno-kulturowego*	I.E.7
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Leśny region (Strzelce Opolskie)
Położenie administracyjne	Gmina Rudziniec, Powiat gliwicki; Gmina Pyskowice, Powiat gliwicki; Gmina Toszek, Powiat gliwicki
Powierzchnia (ha)	2482,26

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - wiejski, z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola w rejonie miejscowości Pławnowice, Paczynka, Taciszów, Bycina i dzielnicy Pyskowic – Dzierżno, z fragmentarycznie zachowanym łąkowym i dominującym mozaikowym układem pól uprawnych, fragmentami zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na obecność historycznego Kanału Gliwickiego, dawnego hotelu i restauracji ujętych w gminnej ewidencji zabytków oraz 2 młynów w Bycinie (rejestr zabytków) i Pławnowicach (gminna ewidencja zabytków);
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na unikalny zespół pałacowo-parkowy w Pławnowicach, obejmujący bardzo dobrze zachowany pałac Ballestremów oraz otaczający go park o wybitnych walorach historycznych, krajobrazowych, widokowych, pełniący także funkcje turystyczne, społeczne i kulturowe, a także ze względu na cenny zespół pałacowo-parkowy w Bycinie. Dodatkowo, uzasadnieniem wskazania krajobrazu priorytetowego są elementy strukturalne tła harmonijnie wpisane w otoczenie, zachowany charakterystyczny układ pól oraz występowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Jednostkę przecina w układzie równoleżnikowym Kanał Gliwicki, a od północnego zachodu i południowego wschodu otaczają krajobraz duże zbiorniki wodne – Pławniowice oraz Dzierżno Duże i Dzierżno Małe, stanowiące ostoje dla licznej awifauny. Na południe od jednostki znajduje się duży kompleks leśny z dominacją sosny na siedliskach lasowych i borowych świeżych. Sprzyja to migracji gatunków zwierząt. W przypałacowym parku zachowały się 23 gatunki krzewów i 40 gatunków drzew (klony, jesiony, lipy), w tym dąb szypułkowy o obwodzie 5 m. Znajdują się tam także egzotyczne gatunki drzew, takie jak: miłorząb japoński, cypryśnik błotny, choina kanadyjska i kilka gatunków magnolii.

Walory kulturowe

Wysokie walory kulturowe, na które składa się przede wszystkim system hydrotechniczny Kanału Gliwickiego, zespół pałacowo-parkowy w Pławniowicach. Pałac jest budowlą trójskrzydłową i prezentuje styl neomanierizmu niderlandzkiego oraz romantyzmu eklektycznego z wieloma dodatkami neogotyckimi. Obejmuje dobrze zachowany pałac z kaplicą Niepokalanego Poczęcia NMP, z końca XIX w., zabudowania folwarczne, oficynę ze stajnią i wozownią. Obok pałacu znajduje się piętrowy budynek tzw. Dom Kawalera. Po kompleksowych pracach renowacyjnych pałac został nagrodzony w 2007 r. w konkursie Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbany”. Wokół zabudowań znajduje się otoczony ceglanym murem park o wysokich walorach krajobrazowych, z kilkoma egzotycznymi gatunkami drzew. Drugi zespół pałacowo-parkowy w Bycinie (zrujnowany) z obiektami ujętymi w rejestrze zabytków: pałac, oficyna, zabudowania gospodarcze, młyn. W Pyskowicach, w dolinie rzeki Dramy, w sąsiedztwie czynnej linii kolejowej znajduje się zespół kilku nieużytkowanych obiektów infrastruktury kolejowej (w tym jeden wiadukt), pozostałych po nieukończonych niemieckiej inwestycji z przełomu lat 30 i 40 XX w. Żelbetowe obiekty zostały przygotowane do uprawiania wspinaczki, a w pobliskim tunelu zimą funkcjonuje "kryte" lodowisko. Przez obszar przebiega szlak kulturowy Śląsko-Morawska Droga św. Jakuba.

Fizjonomia krajobrazu

Jednostka zróżnicowana morfologicznie, znajduje się w północno-wschodniej części mezoregionu Obniżenia Bojszowa, wznosząc się ku krawędzi Garbu Tarnogórskiego z pagórkowatą rzeźbą w centralnej i zachodniej części, z zaznaczającymi się strefami krawędziowymi w okolicy Pławniowic. Krajobraz otwarty, o dalekim zakresie widoczności, liczne ciągi widokowe na pola uprawne i panoramy miejscowości: Pławniowice, Byczyna, Paczyna. Lokalne dominanty: zespół pałacowy w Pławniowicach - pałac o słabej ekspozycji biernej, ale wieża pałacu w panoramie Pławniowic widoczna z wielu ciągów widokowych. Krótka oś widokowa wzdłuż ul. Gliwickiej prowadzi na oficynę. Bardzo dobre warunki ekspozycyjne Byciny położonej na wzniesieniu, z dominantą kościoła i zespołu pałacowego - panorama dobrze widoczna od strony południowej i wschodniej. Pałac w Bycinie dobrze widoczny także wzdłuż osi widokowej od strony Paczyny. W Paczynie - lokalna dominanta - kościół wraz z osią widokową wzdłuż ul. Wiejskiej. W krajobrazie otwartym zachowało się kilka niewielkich przedpoli ekspozycyjnych umożliwiających obserwację panoram i taflí zbiorników wodnych. Przez obszar przebiegają szlaki turystyczne: czarny Szlak Wypoczynkowy, zielony Szlak Stulecia Turystyki oraz żółty Szlak Okrężny Wokół Gliwic.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Zabytkowy spichlerz w Pławniowicach o dużej kubaturze (fot. Krzysztof Badora)

ZDJĘCIE NR 2

Dobrze utrzymany, rozległy Pałac w Pławniowicach (fot. Krzysztof Badora)

ZDJĘCIE NR 3

Założenie pałacowo-folwarczne w Pławniowicach oddające historyczny charakter miejsca
(fot. Krzysztof Badora)

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

